

Фразеологія драми І. Я. Франка „Украдене щастя”

К. Д. Глуховцева¹, І. Я. Глуховцева²

¹ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ, Україна)

²Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна)

*Corresponding author. E-mail: hlukhovtseva@gmail.com, IrynaYaroslavna@gmail.com

Paper received 14.02.21; Accepted for publication 21.02.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2021-248IX73-09>

Анотація. У статті розкрито стилістичні функції стійких сполучень слів у драмі І. Я. Франка „Украдене щастя”. Автори доводять, що прислів'я, приказки, порівняння, власне фразеологізми у драмі І. Франка є не лише засобом типізації мовлення дійових осіб, а й способом індивідуального осмислення дійсності; антиномією, одним із способів розгортання сюжету; демонстрацією ментальних рис етносу. Дієслівні та іменникові фразеологізми сприяють динамічному розвитку подій, майстерному відтворенню вчинків дійових осіб, їхній характеристиці, образності висловлювання. Центром фраземікону драматурга є одиниці соматичного та морального культурного коду. Значна частина фразем загальнозживані, проте важливого значення у тканині твору набувають вислови, що є варіантами кодифікованих стійких сполучень слів та локально зживані звороти.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, паремія, драма, фраземікон, соматизми, ідіостиль.

Вступ. Дослідження стійких сполучень слів у складі драматичного дискурсу характеризується своєю специфікою, оскільки „слово в драмі має передавати багату гаму його індивідуального осмислення і, що нерідко спостерігаємо в розмовній практиці, переосмислення з метою створення стилістичного” [7, с. 20]. У науковій літературі усталилася думка, що класики української драми застосовували фразеологізми як засіб комізму [19, с. 7], мовної типізації [10]. Проте наразі вчені підкреслюють, що образність та глибока символіка мовлення створюються в драматичному творі цілою системою мовних засобів, зокрема й уживанням паремій та власне фразеологізмів, у яких виявляються ментальні риси народу [13, с. 15], з допомогою котрих здійснюється розвиток сюжету [18].

Вивчення мовних особливостей драматичних творів привертало увагу багатьох вітчизняних учених, які досліджували ідіостиль драматургів [1; 8], мовні партії персонажів [11; 16], фоностилістику драми [2], епітетний портрет [3], поетику драми [4], ремарки [5], народнорозмовну лексику [14], народнопісенність [9], каламбур [15], фольклорні мотиви [11; 12], фразеологію [10; 17] та ін. Наразі можна говорити про студіювання питань, пов'язаних з драматичними творами Ю. Яновського (А. Й. Багмут), І. К. Тобілевича, М. Л. Кропивницького, М. П. Старицького, О. Корнійчука (Д. Х. Баранник), Лесі Українки (С. П. Бибик), М. Зарудного, О. Коломійця (Г. М. Гримич), І. П. Котляревського (П. С. Дудик, Л. П. Кулинська), В. Діброви (О. В. Ожигова), В. Винниченка (Н. Устенко), І. Карпенка-Карого (Н. В. Швець) та ін. Проте системне дослідження особливостей використання фразеологічних одиниць у драматичному творі ще чекає свого автора, що й зумовлює науковий інтерес до цієї теми. Для аналізу обрано драму І. Франка „Украдене щастя”, визнану як шедевр української класичної драми.

Мета статті – розкрити стилістичні функції стійких сполучень слів у драмі І. Я. Франка „Украдене щастя”.

Методи дослідження. Методологію дослідження складають класичні праці в галузі фразеології та пареміології відомих українських (М. Ф. Алейніченко, В. М. Мокієнка, Ф. П. Медведєва, В. Д. Ужченка) та російських (В. Н. Телії, Т. Г. Нікітіної, В. П. Жукова) учених.

Вивчення особливостей функціонування фразеологічних одиниць у драматичному творі здійснено описовим методом, що здатний узагальнити спостереження за обраними шляхом суцільного виписування стійкими сполученнями слів, які використано в конкретних мовленнєвих ситуаціях.

Виклад основного матеріалу. „Спільною особливістю драматичних творів першої половини XIX ст. є те, що в них ужито велику кількість паремій, зокрема: у творі І. Котляревського „Наталка Полтавка” з 54 виписаних нами стійких сполучень слів 20 – це прислів'я і приказки. У „Сватанні на Гончарівці” з 25 одиниць 10 належать до паремій, у п'єсі „Назар Стодоля” із 40 – 29” [6, с. 88]. Ця риса, імовірно, властива й драмам другої половини XIX століття, адже у п'єсі І. Франка „Украдене щастя” з 35 стійких сполучень слів 10 відносимо до прислів'їв. За допомогою них автор характеризує дійових осіб драми, показує душевний стан персонажів; висловлює почуття невдоволення, недовіри, розчарування тощо (Настя. *Тю на тебе та на твою голову! Ти гадаєш, що я твого тата жінка, що небіжка ніколи з синців не виходила* [УЩ, с. 537]); актуалізує думки, міфи, які побутують у суспільстві, хоча вони не завжди є справедливими (І парубок. *Гого, мій тато небіжчик усе говорить: „Як чоловік жінки не б'є, то в ній утроба гниє”* [УЩ, с. 537]); вербалізує моральні цінності, які сповідувало суспільство того часу (Анна (вдивляється в неї, по хвили). *А так, правда ваша! Правда ваша! Забути треба. Хоч би мало серце розірватися, а забути треба* [УЩ, с. 540]); образно і влучно характеризує ситуацію (Микола (змішаний). *А то я тим боком на землю впав, на рице, та й так напавився. Ще щастя, що ока на сук не висадив* [УЩ, с. 548]).

Важливими для розгортання сюжету драми є прислів'я, у яких закладено поняття про подружнє життя (Микола. *Так, брате, твоя правда. Муж і жона – одна сатана; чужому нема що туди пальці втиркати* [УЩ, с. 551]); бажання все забути заради хвилинного щастя (Жандарм. *Як то не п'єш? Що се ти видумуєш, Микола? Нині тиждень тив, а тепер не п'єш! Ну, се ти пuste видумав!* (Наливає.) *На твоє здоров'я, Микола!* (П'є.) *А!.. Бачиш, я сам п'ю.* (Наливає.) *На, випий! І не журися! Вдар лихом об землю! Нехай Мошкова кобила журиється, що велику голову має* [УЩ, с. 572]);

передає погляди селян на жінку в сім'ї (Бабич. *Ти б узявся до своєї жінки троха остріше. Похрупостів би на неї, погрозив би, а то й ударив раз, другий. Знаєш, жінка так, як коняка, любить батіг, а без нього зовсім ледаціє* [УЩ, с. 579]); демонструє сміливість головних героїв драми, які посміли піти проти усталених звичаїв (Жандарм (сміється і клепле його по плечах). *Ха, ха, ха! Дитина ти, Миколо, ось що я думаю! Ледачим тебе застрашити можна. Не бійся! Не такий чорт страшний, як його малюють. Те, що тобі тепер видається таким страшним, також не таке. До всього чоловік привикне!* [УЩ, с. 574]); висловлює сподівання на краще життя, яке ніколи не покидає людину (Бабич. *Дякуємо красно. Ні, кумцю, не гнівить бога! Що бог дасть, то не напасть* [УЩ, с. 576]). У цьому разі стійкі сполучення слів є засобом індивідуального осмислення дійсності; антиномією, одним із способів розгортання сюжету; демонстрацією ментальних рис етносу.

У мовленні дійових осіб показовими є порівняльні звороти, які надають висловлюванню образності, точності, вражають кмітливостю, спостережливостю: Настя. *Та я то, небого, виджу. Цілий день як сама не своя ходиш. Та й уже сама собі міркую, чого би тобі журилася? Живеш, як у бога за дверми...* [УЩ, с. 538]; Анна. *Ні, ні, ні! Не говоріть мені нічого! Не хочу чути про нього, не хочу бачити його.* (Ходить по хаті, ламаючи руки.) *Ой господи! Ой боже мій, та невже сьому правда? Невже і тут мене одурили, ошукали, мов kota в мішку продали?* [УЩ, с. 540]; Микола. *Е, тільки того зарібку як кіт наплакав. Вісім шіток на день. А кілько чоловік надвигається, намерзнється, намучить себе і худобу і нагризється, то відрікся б і того зарібку* [УЩ, с. 548]; Микола. *Ой бідний, кумочко, бідний, як той мак начетверо!* (Наливає і п'є.) *Як той горох при дорозі* [УЩ, с. 577].

У власне фраземах, ужитих у драмі І. Франка, найчастіше функцію стрижневого слова виконують дієслова, оскільки вони сприяють динамічному розвитку подій, майстерному відтворенню вчинків дійових осіб, образному висловлюванню, як-от: Настя (сміється). *Та ти, кумо, мене не бійся! Кажу тобі, що знаю все, хоч то від нас не близька сторона, аж у другім повіті, а братів твоїх я й на очі не бачила* [УЩ, с. 537]; Микола (засуває вікно, знімає гуню, потім кожух і вішає їх на жердці). *Ну, заробок, нема що казати! За вісім шіток головою наложи – оплатиться* [УЩ, с. 542]; Микола. *А бодай вас уже раз людська праця розсадила та розперла, щоби-сте лиш очі повивалювали, нелюди погані!* [УЩ, с. 542].

Дієслова в таких фраземах автор може замінювати дієприкметниками. У цьому разі фразеологізми набувають більш конкретного значення, характеризують особи більш влучно: Микола (зривається). *Я? Вкрав тобі...* (Хапає себе за голову.) *Господи, що се зо мною? Чи весь світ догори ногами перевертається? Я, втоттанний у болото, обдертий з честі, супокою і поваги, зруйнований, зарізаний без ножа – я, по-твойому, виходжу ще й злодієм?* [УЩ, с. 582].

Нерідко стрижневим словом фраземи є іменник. У такому разі увага автора зосереджена на особі чи події та її характеристиці: Анна. *Завтра? Значить, є щось? Ти щось задумав? Щось страшне? О, так! Бачу се по*

твоїх очах! Чула се с твого голосу, коли ти розпитував його про ті шрами. О, я знаю тебе, у тебе кам'яне серце! [УЩ, с. 550]; Настя. *Без серця вона! І відразу се було видно* [УЩ, с. 562]; Війт. *А ви, пане шандаре, не противтеся дівкакам. Самі бачите, вони то не з злого серця. Ну, музики, ну, грайте!* [УЩ, с. 567]; Микола. *Із розбитим серцем?* [УЩ, с. 574].

Значну частину фраземики письменника складають загальноновживані вислови, зафіксовані у нормативних словниках: Один парубок. *Гей, погуляймо нині! Нехай лихо сміється! Ану, музики, коломийки! Та такої вріжте дрібної, аби аж жиєжки трусилися!* [УЩ, с. 564; ФС I, с. 293]; Анна. *Так чого ж плачеш? Чого рвеш моє серце?* [УЩ, с. 571; СУМ VIII, с. 460].

Проте нерідко І. Франко вживає варіант загальноновживаного вислову, замінюючи в ньому одне із слів: Жандарм. *Перепрашаю, що в таку пізню пору непрошений до вашої хати набиваюся. Але там така страшна буря, куревільниця, що не дай господи! Я з дороги збився думав уже, що або замерзну де в заметі, або вовкам на зуби попадуся* [УЩ, с. 545] (див.: *попáсти (попáстися, потра́пити і т. ін.) / попада́ти (попада́тися, потрапля́ти і т. ін.) в тенета́ (у па́стку, в хому́т, у сильце́, в капка́н, у павути́ну і т. ін.)* 'опинитися у скрутному становищі, в несприятливих умовах' [ФС II, с. 673 – 674]).

Поширеними є також ходові вислови, уживанням яких позначене усне мовлення: Микола. *Господи, а я й не догадувався, куди стеєжка в горох!* Чоловік з багачами *кумпаній не водив, то й на багачьких штуках не розуміється* [УЩ, с. 553]; Микола (сідає за стіл, хреститься і бере ложку). *Та ходи й ти обідати. Мені якось самому **страва в рот не лізе*** [УЩ, с. 554].

Частина фразем мають ознаки локально вживаних. У них побутують слова-діалектизми (Микола. *Та кажу тобі, що як на мене з правого боку поліна гуркнули, то я думав, що вже мені голову на камуз розбили* [УЩ, с. 548]). Вони демонструють специфічну для говірок південно-західного наріччя сполучуваність слів (Микола (в задумі). *Що ж, мудра рада. Тільки, мабуть, заміцна на мою слабу голову.* (Хапає себе руками за голову і починає ридати.) *Ой, заміцна, заміцна! Не видержить моя голова!* [УЩ, с. 574]); мають у своєму складі слова, вимова яких характерна для мовлення зображуваного у драмі континууму (Бабич. *А вони бачать, що ти такий, та й тобі кілля на голові те-шуть* [УЩ, с. 579]).

Значну частину фраземики драми „Украдене щастя” складають вислови, образними конкретизаторами яких є соматизми (*рука, нога, жиєжка, серце, очі*): Жандарм. *Пам'ятай же. І будеш моєю? Стій просто, не трясись! Знай, що від мене не втечеш! О, я не такий, щоб тебе пустити з рук! Раз мені щастя всміхнулося по тільких роках, то вже я тепер не випущу його! Зубами в нього вві'юся, а не випущу. Говори, будеш моєю?* [УЩ, с. 557]; Один парубок. *Гей, погуляймо нині! Нехай лихо сміється! Ану, музики, коломийки! Та такої вріжте дрібної, аби аж жиєжки трусилися!* [УЩ, с. 564]; Анна. *Так чого ж плачеш? Чого рвеш моє серце?* [УЩ, с. 571]; Анна. *А приходи! Ждатиму з підвечірком!* (Береться знов мотати.) *Так, він бачив нас. Ну, і що ж з того? Коли досі очі не повилазили, то мусив бачити* [УЩ, с. 570]; Микола. *А все ж таки... Не пока-*

зуйся прилюдно... з ним. **Не топчи в болото моєї бідної голови.** А ні, то вбий мене, щоб я не дивився на те! [УЩ, с. 572].

Значне смислове й конотативне навантаження мають фраземи морального культурного коду, у яких образним конкретизатором є абстрактні поняття (напр.: *стид* - Настя (під вікном до другої жінки, киваючи головою). *Я то знала, що до того воно дійде. Бійтеся бога, тога жінка ані стиду не має, ані серця* [УЩ, с. 576]); демонологічного, тобто з компонентами-назвами демонологічних істот (Жандарм. *Будемо людяма в пику сміятися, доки можна, доки вони нас під ноги не візьмуть. А тому? Потому один кінець: всі помремо і чорту в зуби підємо. Ось чим воно скінчиться, коли хочеш знати* [УЩ, с. 575]); просторового й часового (*Не тепер, то в четвер був би побачив. Я ховатися від нього не думаю. Нехай робить зі мною, що хоче!* [УЩ, с. 570]); предметного (Микола (хапає себе за голову). *Он, ой, ой! Люди! Не ріжте мене без ножа! Не мучте мене! Не бабруйте у моїм серці! Най вам моя жінка не стоїть у очах! От пийте, колисьте чесні та добрі, що-сьте до мене прийшли, час-*

туйтеся і говоріть децю веселішого. А то тьфу! Чоловікові й без вас тяжко, а ви ще додасте [УЩ, с. 577]).

Висновки. Фразеологія драматичного твору І. Франка „Украдене щастя” – це культурний феномен, що демонструє ментальні риси українського народу: поцінування знань, розуму; усвідомлення усієї серйозності шлюбних стосунків, що накладають певні зобов’язання на подружню пару; намагання привернути увагу до потреб та інтересів простої людини; недовіра до багатих людей, упевненість у черствості їхньої душі; повага до людей слова, які завжди виконують свої обіцянки; сміливість і наполегливість у вчинках; переконаність у тому, що будь-яке нещастя можна пережити та ін. При просторовому та часовому прочитанні фразеології аналізованої драми помічаємо, що особливе місце в ній належить стійким сполученням слів сома-тичного та морального, а також предметного субкоду, які допомагають виявити слова активного та пасивного масиву в наш час, визначити особливості відображення в художньому творі уснорозмовних рис.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієнко О. Ю., Карпенко Ю. О. Нотатки про ономастику М. Куліша / О. Ю. Андрієнко, Ю. О. Карпенко // Мова та стиль творів І. О. Буніна, М. Г. Куліша, Ю. І. Яновського. – К. : ІСДОУ, 1994. – С. 81 – 94.
2. Багмут А. Й. Ю. Яновський і І. Багрянний: фоностилістика двох п'єс / А. Й. Багмут // Язык и культура: Пятая междунар. науч. конф. – К. : Collegium, 1997. – Т. 4. – С. 21 – 24.
3. Бирик С. П. Епітетний портрет Лесі Українки / С. П. Бирик // Культура слова. – 2001. – Вип. 59. – С. 33 – 39.
4. Бойко Л. П. Особливості поезики драматичної поеми І. Кочерги „Ярослав Мудрий” / Л. П. Бойко // Вісн. Київ. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер.: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – К., 1997. – Вип. 5. – С. 18 – 21.
5. Ганошенко Ю. А. Функція ремарки в драмах В. Винниченка / Ю. А. Ганошенко // Вісн. Запоріж. держ. ун-ту. Сер.: Філол. науки. – Запоріжжя, 2001. – №2. – С. 25– 27.
6. Глуховцева І. Я. Фразеологія в українській драматургії першої половини ХІХ століття / І. Я. Глуховцева // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Вип. 48. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019. – С. 88 – 95.
7. Гримич Г. М. Засоби мовної виразності в сучасній драмі / Г. М. Гримич // Культура слова. – 1981. – Вип. 20. – С. 20 – 26.
8. Гудзенко О. П. Романтична візія автора: „Театральність” буття у п'єсах Миколи Куліша / О. П. Гудзенко // Мова і культура: Матеріали Шостої міжнар. наук. конф. – К., 2002. – Вип. 4, т. І. Філософія мови і культури, ч. 1. – С. 86 – 91.
9. Журавльова Н. М. Народнопісенне слово у п'єсах І. Карпенка-Карого / Н. М. Журавльова // І. Карпенко-Карий: 150-річчя від дня народження: Матеріали всеукр. міжвуз. наук. конф. – Кіровоград, 1995. – С. 33 – 34.
10. Їжакевич Г. П. Засоби мовної типізації та сценічної виразності в творах української радянської драматургії післяво-
- енного періоду / Г. П. Їжакевич // Граматичні та стилістичні студії з української і російської мов. – К. : Наук. думка, 1965. – С. 33 – 50.
11. Коваленко О. Вербальне цитування – найприродніший прийом фольклоризму української драматургії 60 – 90-х рр. ХІХ ст. / О. Коваленко // Зап. наук. т-ва ім. Т. Шевченка. Сер. філол. – Л., 2000. – Т. 239. – С. 80 – 106.
12. Коломієць В. В. Фольклорні мотиви в історичній драматургії ХХ ст. / В. В. Коломієць, О. В. Іванова // Вісн. Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Сер.: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – К., 1998. – Вип. 7. – С. 24 – 29.
13. Коткова Л. І. Ідіолект Володимира Винниченка: лексико-фразеологічні та стилістичні складники: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Л. І. Коткова. – К., 2017. – 26 с.
14. Мостова Н. А. Лінгвостилістичні засоби створення художнього образу в драматургічному тексті першої половини ХХ століття: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2002. – 19 с.
15. Ожигова О. В. Каламбур як стилістичний засіб у сучасній драмі: (На матеріалі п'єси В. Діброви „Поетика застілля”) / О. В. Ожигова // Культура слова. – К., 2001. – Вип. 59. – С. 51 – 57.
16. Ожигова О. В. Нові стилістичні акценти сучасної української драми / О. В. Ожигова // Культура слова. – 2002. – Вип. 61. – С. 18 – 24.
17. Северін М. Д. Приказки та прислів'я в драматичних творах І. П. Котляревського / М. Д. Северін // Наук. зап. Полтав. літ.-мемор. музею І. П. Котляревського. – Полтава, 1961. – Вип. 3. – С. 78 – 87.
18. Швець Н. В. Фразеологізм як один із засобів розвитку сюжету в драмі І. Карпенка-Карого „Бурлака” / Н. В. Швець // І. Карпенко-Карий: 150-річчя від дня народження: Матеріали всеукр. міжвуз. наук. конф. – Кіровоград, 1995. – С. 95 – 98.
19. Януш Я. В. Мова української класичної драматургії / Я. В. Януш. – Л. : Вища школа, 1983. – 147 с.

Джерела

- ФС - Фразеологічний словник української мови / Уклад.: В.М.Білоноженко та ін. – Київ : Наук. думка, 1993. – 984 с.
СУМ – Словник української мови: в 11 тт. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980.
УЩ – Франко І. Профілі й маски / упоряд. Б. С. Тихолаз. – Харків : Фоліо, 2008. – 639 с.

REFERENCES

- Andriienko O. Yu., Karpenko Yu. O. Notatky pro onomastyku M. Kulisha [Notes on M. Kulish's onomastics] / O. Yu. Andriienko, Yu. O. Karpenko // *Mova ta styl tvoriv I. O. Bunina, M. H. Kulisha, Yu. I. Yanovskoho.* – K. : ISDOU, 1994. – S. 81 – 94.
- Bahmut A. Y. Yu. Yanovskiy i I. Bahrianyi: fonostylistyka dvokh pies [Yu. Yanovsky and I. Bagryany: phonostylistics of two plays] / A. Y. Bahmut // *Язык у культура: Piataia mezhdunar. nauch. konf.* – K. : Collegium, 1997. – T. 4. – S. 21 – 24.
- Bybyk S. P. Epitetnyi portret Lesi Ukrainky [An epithet portrait of Lesya Ukrainka] / S. P. Bybyk // *Kultura slova.* – 2001. – Vyp. 59. – S. 33 – 39.
- Boiko L. P. Osoblyvosti poetyky dramatychnoi poemy I. Kocherhy „Iaroslav Mudryi” [Peculiarities of the poetics of I. Kocherga's dramatic poem „Yaroslav the Wise”] / L. P. Boiko // *Visn. Kyiv. un-tu im. T. Shevchenka.* Ser.: *Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka.* – K., 1997. – Vyp. 5. – S. 18 – 21.
- Hanoshenko Yu. A. Funktsiia remarky v dramakh V. Vynnychenka [Remark function in V. Vynnychenko's dramas] / Yu. A. Hanoshenko // *Visn. Zaporiz. derzh. un-tu.* Ser. : *Filol. nauky.* – Zaporizhzhia, 2001. – №2. – S. 25– 27.
- Hlukhovtseva I. Ya. Frazеологія в українській драматургії першої половини XIX століття [Phraseology in Ukrainian drama of the first half of the XIX century] / I. Ya. Hlukhovtseva // *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka: Filolohichni nauky.* Vyp. 48. – Kamianets-Podilskiy: *Aksioma*, 2019. – S. 88 – 95.
- Hrymych H. M. Zasoby movnoi vyraznosti v suchasniy dramy [Means of linguistic expression in modern drama] / H. M. Hrymych // *Kultura slova.* – 1981. – Vyp. 20. – S. 20 – 26.
- Hudzenko O. P. Romantychna viziia avtora: „Teatralnist” buttia u piesakh Mykoly Kulisha [The author's romantic vision: „Theatricality” of life in the plays of Mykola Kulish] / O. P. Hudzenko // *Mova i kultura: Materialy Shostoi mizhnar. nauk. konf.* – K., 2002. – Vyp. 4, t. I. *Filosofiia movy i kultury*, ch. 1. – S. 86 – 91.
- Zhuravlova N. M. Narodnypisenne slovo u piesakh I. Karpenka-Karoho [Folk song in the plays of I. Karpenko-Kary] / N. M. Zhuravlova // *I. Karpenko-Karyi: 150-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy vseukr. mizhvuz. nauk. konf.* – Kirovohrad, 1995. – S. 33 – 34.
- Yizhakevych H. P. Zasoby movnoi typizatsii ta stsenichnoi vyraznosti v tvorakh ukrainskoi radianskoi dramaturhii pisliavoiennoho periodu [Means of linguistic typification and stage expression in the works of Ukrainian Soviet drama of the postwar period] / H. P. Yizhakevych // *Hramatychni ta*
- stylistychni studii z ukrainskoi i rosiiskoi mov. – K. : Nauk. dumka, 1965. – S. 33 – 50.
- Kovalenko O. Verbalne tsytuvannia – naipryrodnishyi pryiom folklorystyky ukrainskoi dramaturhii 60 – 90-kh rr. XIX st. [Verbal quoting - the most natural method of folklore of Ukrainian drama 60 - 90's of the XIX century] / O. Kovalenko // *Zap. nauk. t-va im. T. Shevchenka.* Ser. *filol.* – L., 2000. – T. 239. – S. 80 – 106.
- Kolomiets V. V. Folklorni motyvy v istorychnii dramaturhii XX st. [Folklore motifs in the historical drama of the twentieth century] / V. V. Kolomiets, O. V. Ivanova // *Visn. Kyiv. un-tu im. Tarasa Shevchenka.* Ser. : *Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka.* – K., 1998. – Vyp. 7. – S. 24 – 29.
- Kotkova L. I. Idiolekt Volodymyra Vynnychenka: leksyko-frazеологічні та стилістичні складники [Volodymyr Vynnychenko's idiolect: lexical-phraseological and stylistic components] : dys. ... kand... filol. nauk: 10.02.01 / L. I. Kotkova. K., 2017. – 26 s.
- Mostova N. A. Lihvostylistychni zasoby stvorennia khudozhnogo obrazu v dramaturhichnomu teksti pershoi polovyny XX stolittia [Linguistic and stylistic means of creating an artistic image in the dramatic text of the first half of the XX century] : Avtoref. dys. ... kand. filol. nauk. – K., 2002. – 19 s.
- Ozhyhova O. V. Kalambur yak stylistychnyi zasib u suchasniy dramy: (Na materialy piesy V. Dibrovy „Poetyka zastillia”) [Pun as a stylistic device in modern drama: (Based on the play by V. Dibrova „Poetics of the feast”)] / O. V. Ozhyhova // *Kultura slova.* – K., 2001. – Vyp. 59. – S. 51 – 57.
- Ozhyhova O. V. Novi stylistychni aktsenty suchasnoi ukrainskoi dramy [New stylistic accents of modern Ukrainian drama] / O. V. Ozhyhova // *Kultura slova.* – 2002. – Vyp. 61. – S. 18 – 24.
- Severin M. D. Prykazky ta pryslivia v dramatychnykh tvorakh I. P. Kotliarevskoho [Proverbs and sayings in the dramatic works of IP Kotlyarevsky] / M. D. Severin // *Nauk. zap. Poltav. lit.-memor. muzeiu I. P. Kotliarevskoho.* – Poltava, 1961. – Vyp. 3. – S. 78 – 87.
- Shvets N. V. Frazеологізм як один із засобів розвитку siuzhetu v dramy I. Karpenka-Karoho „Burlaka” [Phraseology as one of the means of plot development in I. Karpenko-Kary's drama "Burlak"] / N. V. Shvets // *I. Karpenko-Karyi: 150-richchia vid dnia narodzhennia: Materialy vseukr. mizhvuz. nauk. konf.* – Kirovohrad, 1995. – S. 95 – 98.
- Ianush Ya. V. Mova ukrainskoi klasychnoi dramaturhii [The language of Ukrainian classical drama] / Ya. V. Yanush. – L. : Vyscha shkola, 1983. – 147 s.

Dzherela

- FS – Frazеологічний словник української мови [Phraseological dictionary of the Ukrainian language] / Uklad.: V.M.Bilonozhenko ta in. – Kyiv : Nauk. dumka, 1993. – 984 s.
- SUM – Sловник української мови [Dictionary of the Ukrainian language] : v 11 tt. / za red. I. K. Bilodida. – K. : Nauk. dumka, 1970 – 1980.
- UShch – Franko I. Profili y masky [Profiles and masks] / uporiad. B. S. Tykholaz. – Kharkiv : Folio, 2008. – 639 s.

Phraseology of I. Ya. Franko's drama „Stolen Happiness”**K. Hlukhovtseva, I. Hlukhovtseva**

The article reveals the stylistic functions of stable word combinations in I.Ya. Franko's drama „Stolen Happiness”. The authors argue that proverbs, sayings, comparisons, in fact, phraseology in the drama of Ivan Franko are not only a means of typifying the speech of the protagonists, but also a way of individual understanding of reality; antinomy, one of the ways to unfold the plot; demonstration of mental features of the ethnos. Verbal and noun phraseology contribute to the dynamic development of events, skillful reproduction of the actions of the protagonists, their characteristics, imagery of expression. The center of the playwright's phraseicon is the unit of somatic and moral cultural code. Many of the phrases are commonly used, but expressions that are variants of codified stable combinations of words and locally used inversions become important in the fabric of the work.

Keywords: *phraseological unit, pemia, drama, phrasemicon, somatims, idiostyle.*